

Sygn. akt III AUa 1419/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Kazimierz Josiak
Sędziowie:	SSO del. Ireneusz Lejczak (spr.) SSA Barbara Pauter
Protokolant:	Katarzyna Sypień

po rozpoznaniu w dniu 8 stycznia 2013 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku J. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o ustalenie wartości kapitału początkowego

na skutek apelacji J. W.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu

z dnia 27 lipca 2012 r. sygn. akt VIII U 2869/12

zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 18 kwietnia 2012 r. w ten sposób, że dla obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjmuje stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za rok 1988 – 55,31% i za rok 1990 – 54,56%.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 lipca 2012 r. Sąd Okręgowy Sąd Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu oddali odwołanie wnioskodawcy J. W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 18 kwietnia 2012 r. i zasądził od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

W dniu 21 marca 2012 r. wnioskodawca złożył do organu rentowego wniosek o ponowne ustalenie kapitału początkowego, domagając się uwzględnienia okresu pełnionej przez niego zasadniczej służby wojskowej od dnia 26 października 1988 r. do dnia 13 września 1990 r.

Decyzją z dnia 18 kwietnia 2012 r. organ rentowy ponownie przeliczył wnioskodawcy kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r., którego wartość wyniosła 4.5534,83 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z faktycznego okresu ubezpieczenia (1988, 1990 – 1998). Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 79,91%, podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono mnożąc kwotę bazową określoną w ustawie, to jest 1.220,89 zł przez www ($79,91\% \times 1.220,89 \text{ zł} = 975,61 \text{ zł}$). Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy przyjął okresy składkowe wynoszące łącznie 9 lat 6 miesięcy 21 dni i okresy nieskładkowe 6 miesięcy 5 dni. Wobec braku wynagrodzeń za okres od dnia 14 września 1990 r. do dnia 12 października 1990 r. organ rentowy nie uwzględnił tego okresu do ustalenia kapitału początkowego. Okres zasadniczej służby wojskowej od dnia 26 października 1988 r. do dnia 13 września 1990 r. został wliczony do stażu już w decyzji z dnia 6 lipca 2005 r. o ustaleniu kapitału początkowego. Do obliczenia stosunku podstawy wymiaru składek oraz kwot za 1988 r., w którym wnioskodawca po raz pierwszy przystąpił do ubezpieczenia społecznego, do przeciętnego wynagrodzenia za 1988 r. przyjęto sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok – odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu w tym roku.

Przy tak poczynionych ustaleniach faktycznych Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawcy jest niezasadne.

Sąd Okręgowy wskazał, że okres służby wojskowej wnioskodawcy prawidłowo został zaliczony przez organ rentowy do okresu składkowego. Kwestią sporną w sprawie było zastosowanie w tej sytuacji przepisu art. 15 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227) przez przyjęcie za podstawę wymiaru składek w tym okresie kwoty obowiązującego wówczas minimalnego wynagrodzenia pracowników proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

Sąd Okręgowy uznał, że przepis art. 15 ust. 2a powyższej ustawy przewidujący możliwość przyjęcia za podstawę wymiaru składek kwoty obowiązującego minimalnego wynagrodzenia pracowników, w sytuacji, gdy nie można ustalić podstawy wymiaru składek odnosi się do osób pozostających w stosunku pracy, na co wyraźnie wskazuje jego brzmienie. W ocenie Sądu I instancji nie można służby wojskowej utożsamiać ze stosunkiem pracy, chociażby z uwagi na to, iż brak w nim tak istotnego z punktu widzenia ustalenia podstawy wymiaru składek elementu odpłatności, za który w szczególności uchodzić nie może bezpłatne wyżywienie i umundurowanie w zasadniczej służbie wojskowej. Jakkolwiek ustawodawca zdecydował się na zaliczenie do okresu składkowego okresu służby wojskowej, z uwagi na jej specyficzny charakter związany z powszechnym obowiązkiem obrony, to jednak w tym okresie nie są odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne. Przepis art. 15 ust. 2a ustawy odnosi się wyłącznie do osób pozostających w stosunku pracy, w toku którego takie składki były odprowadzane, jednakże niemożliwym jest ustalenie podstawy ich wymiaru. Z tych też przyczyn Sąd Okręgowy uznał, że przepis ten nie znajduje zastosowania do okresu służby wojskowej.

W świetle tych okoliczności Sąd Okręgowy uznał, że zaskarżona decyzja organu rentowego jest prawidłowa i w konsekwencji oddalił odwołanie wnioskodawcy. Orzeczenie o kosztach oparł na art. 98 kpc i § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349).

Powyższy wyrok zaskarżył wnioskodawca, podnosząc, że przy ustalaniu procentowego stosunku podstawy wymiaru składek za 1988 r. i 1990 r. do przeciętnego wynagrodzenia w tych latach błędnie przyjął wszystkie okresy ubezpieczenia okres pracy i okres służby wojskowej i jednocześnie za okres służby wojskowej nie uwzględnił minimalnego wynagrodzenia. W ocenie wnioskodawcy powyższe spowodowało błędne wyliczenie jego kapitału początkowego i w konsekwencji obniżenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru za 1988 r. i 1990 r. o około 8,8%.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest uzasadniona.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że wbrew twierdzeniom wnioskodawcy, słusznie Sąd I instancji nie uwzględnił do wartości kapitału początkowego minimalnego wynagrodzenia za okres jego służby wojskowej. Należy zauważyć, że przepis art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odnosi się wyłącznie do sytuacji, w której nie można ustalić podstawy wymiaru składek, przy czym jest niewątpliwie, że była odprowadzana składka, bądź istniał obowiązek jej odprowadzania, natomiast brak jest dowodów pozwalających ustalić wysokość odprowadzanych składek. Skoro w danej sytuacji była odprowadzana składka, to nie mogła być ona uiszczana w wysokości niższej niż od minimalnego wynagrodzenia. Należy podkreślić, że prawo do minimalnego wynagrodzenia zachowane mieli wyłącznie pracownicy, wobec czego powyższy przepis znajduje zastosowanie tylko do nich. Natomiast gdyby ustawodawca zamierzał zastosować taką fikcję prawną do innych osób, od których składki w ogóle nie były odprowadzane, jak w przypadku osób pełniących zasadniczą służbę wojskową do 1998 r., to taki przepis musiałby wprost wprowadzić ustawodawca, czy to w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych, czy też w przepisach regulujących ustalenie kapitału początkowego.

Natomiast zarzuty wnioskodawcy dotyczące błędnego wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego za 1988 r. i 1990 r. należy uznać za słuszne.

Przepis art. 174 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowi, że podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18. Odesłanie do wymienionych przepisów oznacza, że zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego są takie same, jak zasady ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent. Przy czym co do zasady przy ustalaniu podstawy wymiaru nie są wyłączone okresy, w których zainteresowany nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu i w związku z tym nie osiągał dochodów, które mogłyby stanowić podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Wynika to jasno z regulacji zawartej w art. 16 ust. 1 ustawy. Jednak od tej zasady w art. 17 ustawy został przewidziany wyjątek, który odnosi się między innymi do osób pełniących czynną służbę wojskową. Wyjątek ten polega na tym, że przy ustaleniu podstawy wymiaru przyjmuje się podstawę wymiaru składek za okres faktycznego podlegania ubezpieczeniu, a więc nie za cały rok, a jedynie rzeczywisty okres pracy. Przy czym okres ten określa się w miesiącach, co oznacza, że jeżeli w danym miesiącu zainteresowany podlegał ubezpieczeniom jedynie przez kilka dni, to i tak przy ustaleniu podstawy wymiaru uwzględnia się cały miesiąc. Podobną regulację zawiera art. 174 ust. 3a i 3b ustawy i dotyczy ona osób, które z powodu zakończenia studiów lub przystąpienia pierwszy raz do ubezpieczenia społecznego, jedynie przez część miesiący roku kalendarzowego pozostawała w ubezpieczeniu. W tych sytuacjach do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu. Zatem należy stwierdzić, że: rozpoczęcie pierwszej pracy, zakończenie studiów, zasadnicza służba wojskowa, czy też korzystanie z urlopu wychowawczego, w trakcie danego roku kalendarzowego, przy ustaleniu wysokości kapitału początkowego, uprawnia do proporcjonalnego zmniejszenia przeciętnej rocznej kwoty wynagrodzenia ogłaszanego za rok kalendarzowy, do której odnosi się wynagrodzenia z danego roku, o tyle miesięcy o ile się nie podlegało ubezpieczeniom w danym roku.

Tak więc skoro wnioskodawca w 1988 r. przepracował 2 miesiące, a w 1990 r. 3 miesiące, to odpowiednio roczną kwotę wynagrodzenia 637.080,00 zł za rok 1988 i 12.355.644,00 zł za 1990 należało proporcjonalnie obniżyć, a więc podzielić odpowiednio przez 6 i przez 4, co za 1988 r. daje 106.180,00 zł, a za 1990 r. 30.889,11 zł. Wobec tego stosunek podstawy wymiaru składek wnioskodawcy do przeciętnego wynagrodzenia za 1988 r. wyniósł 55,31% i za 1990 r. wyniósł 54,56%.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego z dnia 18 kwietnia 2012 r. w ten sposób, że dla obliczenia wskaźnika wysokości podstawy

wymiaru kapitału początkowego wnioskodawcy przyjął stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za rok 1988 – 55,31% i za rok 1990 – 54,56%.

R.S.